

SKLAD IN NAGRADE STANETA SEVERJA

Ob orisu delovanja leta 1971 ustanovljenega Sklada Staneta Severja je prav, če se spomnimo nekaterih, za spletnje in učvrstitev pristnih vezi med Stanetom Severjem in gledališkim utripom Škofje Loke vse prej kot zanemarljivih dogodkov. Prav ti so namreč pomenili osnovni vzgib, da se je ideja in pobuda o ustanovitvi sklada rodila ravno v Škofji Loki.

Leta 1969 je v Loki začela delovati ljubiteljska gledališka skupina z imenom Eksperimentalno gledališče Odr-Galerija, Škofja Loka. Med pobudniki ustanovitve in ves čas delovanja skupine je bil njena pglavilna osebnost Peter Jamnik, brez dvoma eden najbolj plodnih in tudi boljših režiserjev, kar jih je po letu 1945 nadaljevalo loško gledališko tradicijo. V skupini, ki si je zastavila zahteven in obsežen načrt, velja tudi v zvezi s Severjem omeniti poleg Jamnika še Jožeta Logarja, tedanjega tajnika Zveze kulturnoprosvetnih organizacij v Škofji Loki. Gledališki ljubitelji so v galeriji na loškem gradu lahko obiskovali predstave, ki dolgo, pri mnogih še do danes, niso utonile v pozabo. Če se spomnimo Sartrovih *Zaprlih vrat*, Theotokasovega *Moštu v Arti*, Hofmanovega *Moža brez obraza*, Torkarjevega *Vstajenja Jozefa Švejka* in Majaronovega *Grmenja brez dežja*, smo našli predstave, ki so naletele na ugoden sprejem tudi v širšem slovenskem gledališkem prostoru in pri uglednih gledaliških kritikih oziroma ocenjevalcih.

Druga, prav tako pomembna značilnost Odra-Galerije je bilo navezovanje stikov s poklicnimi in ljubiteljskimi gledališči od drugod, npr. s Slovenskim ljudskim gledališčem iz Celja, s Primorskim dramskim gledališčem iz Nove Gorice, z Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo (AGRFT) iz Ljubljane, s skupino

Bela krizanterna iz Novega mesta in organiziranje njihovih gostovanj v loški grajski galeriji. Gledališko občinstvo je tako dobilo vrsto priložnosti videti kvalitetne gledališke stvaritve in jih primerjati z dosežki domačih odrskih zagnancev, priložnosti, ki so jih v marsikaterem slovenskem kraju na prstih ene roke preštevali v daljšem razdobju.

Ob taki usmeritvi in tako zastavljenem delu seveda korak k navezavi stikov s Severjevim Gledališčem enega niti ni bil presenetljiv in tako je Stane Sever javno predstavitev Gledališča enega in v monodramo oblikovanega dela Fjodora Mihajloviča Dostojevskega *Krotko dekle* namenil prav škofjeloškemu Odru-Galeriji in njegovi zahtevni, a zvesti publikii. To se je zgodilo 4. decembra 1970, sledile pa so še tri ponovitve. Gledališče enega je tedaj s Severjem zažarelo in z njegovo nenadno smrtjo, 18. decembra istega leta v Ribnici na Pohorju, tudi, mnogo prezgodaj, zastalo.

V tako fragmentarno, z zornega kota pomembnosti in vrednosti poslanstva Odra-Galerije pa gotovo preskopo orisanim ozadju, kaže najbrž iskati osnovo za vznik ideje o ustanovitvi Sklada Staneta Severja, ki jo je v stvarljivo pobudo spremenil delavski svet škofjeloške Gorenjske predilnice, uresničena pa je bila 12. maja 1971. Tedaj so pooblašeni predstavniki Gorenjske predilnice in Skupščine občine iz Škofje Loke pa AGRFT in Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije iz Ljubljane podpisali Ustanovno listino Sklada Staneta Severja in z njo določili, da bo novoustanovljeni sklad nagrajeval na Severjevem umetniškem izročilu temelječe najboljše stvaritve poklicnih in amaterskih igralcev ter študentov AGRFT. Ustanovna listina njene podpisnike zavezuje materialno omogo-

čati delovanje sklada in vabi k soustanoviteljstvu delovne in druge organizacije pa tudi posameznike. Ob ustanovni listini sta bila oblikovana še pravilnik sklada in pravilnik njegove strokovne žirije, dva temeljna dokumenta, ki urejata in določata način skladovega delovanja. Kandidate za dobitnike nagrad na podlagi vsakoletnega razpisa predlagajo izmed poklicnih igralcev slovenska poklicna gledališča in Združenje dramskih umetnikov Slovenije s svojimi pododbori, izmed študentov AGRFT, izmed amaterskih oziroma ljubiteljskih igralcev pa Zveza kulturnoprosvetnih organizacij (kasneje preimenovana v Zvezo kulturnih organizacij) Slovenije. Za poklicne igralce in študente se nagrade podeljujejo za enoletne dosežke, igralcem — ljubiteljem pa lahko tudi za daljše obdobje. Pravilnika določata tudi čas in kraj vsakoletne podelitve nagrad, in sicer na dan Severjeve smrti v galeriji loškega gradu. Skladov pravilnik za sedež in upravljalca poslov sklada določa AGRFT v Ljubljani.

Vsa temeljna določila obeh pravilnikov so vse od sprejetja ostala nespremenjena, le glede datuma je praksa pokazala potrebo po prilagodljivosti, saj so sobote in nedelje za tovrstne prireditve neprimerne dnevi, prav zaradi zasedenosti predvsem poklicnih igralcev, drugi pa zaradi občinstva. Prav tako iz praktičnih razlogov je bil prenesen sedež sklada z AGRFT v Ljubljani na Zvezo kulturnih organizacij Škofja Loka. Podelitve, združene z monodramskimi predstavami, so bile vrsto let v galeriji loškega gradu, po obnovitvi gledaliških prostorov na škofjeloškem Spodnjem trgu, kjer po združitvi Odra-Galerije in Loškega gledališča deluje Loški oder, so bile nagrade leta 1982 in 1983 podeljene v teh prostorih.

Število podeljenih nagrad je bilo v posameznih letih različno, odvisno od števila prejetih predlogov in mnenj žirije oziroma upravnega odbora sklada o kakovosti za nagrado predlaganih dosežkov. Tako so bile 1973. leta podeljene vsega tri nagrade, po ena vsaki vrsti igralcev, leta 1975 pa štiri poklicne, ena študentska in ena ljubiteljska. V zadnjih dveh letih pa sta bili podeljeni po dve poklicni, študen-

tovski in amaterski nagradi. Prvič so bile nagrade podeljene ob prvi obletnici smrti Staneta Severja, nato pa vsako leto, vključno z letom 1983, torej trinajstkrat. Nagrade je prejelo skupno 65 igralcev, leta 1980 pa je na predlog skladove žirije igralska skupina Slovenskega mladinskega gledališča iz Ljubljane prejela posebno priznanje.

Sredstva za nagrade sklada kot ustanovitelji in soustanovitelji vplačujejo delovne, družbenopolitične, kulturne in druge organizacije iz vse Slovenije, ki jih je 56, najnižji vsakoletni prispevek pa je 10.000 dinarjev. Leta 1983 npr. sta bili nagrajencema iz vrst poklicnih igralcev izplačani nagradi po 20.000 dinarjev, študentoma in amaterjema pa po 15.000 dinarjev.

V trinajstih letih se je uveljavila že kar tradicija, da je podelitev nagrad združena z monodramsko predstavo. Tako smo v zadnjih petih letih videli Mileno Muhičevò kot *Liziko*, Dare Ulaga nam je predstavil Partljičevo besedilo *Nekoč in danes*, ljubiteljska igralka KUD Ivan Tavčar Anica Berčič iz Poljan Šubičeve dramatisacijo Tavčarjeve *Šarovčeve slipe*, Mitja Šipek je dramatisiral in tudi zaigral Prežihovega *Svetnečega Gašperja*, Poldeta Bibiča pa smo videli v monodrami Pavleta Lužana *Živeljo življenje Luka De*.

Nagrajenci Sklada Staneta Severja so doslej bili:

1971

Vladimir SKRBINŠEK, Mestno gledališče ljubljansko

Sandi KROŠL, Slovensko ljudsko gledališče Celje

Marija KLANŠEK, AGRFT Ljubljana

Angelca MOČNIK, DPD Svoboda Prežihov Voranc Ravne na Koroškem

1972

Mira SARDOČ, Slovensko stalno gledališče Trst

Rudi KOSMAČ, SNG Drama Ljubljana

Nevenka VRANČIČ, AGRFT Ljubljana

Vera VIDEČNIK, Amatersko gledališče Slava Klavara Maribor

Nagrajenci leta 1983: Vili Makuc, Polona Vetrih, Milan Vodopivec in Irena Varga

1973

Dare ULAGA, Mestno gledališče ljubljansko

Barbara JAKOPIČ, AGRFT Ljubljana

Jože KOVAČIČ, Prešernovo gledališče Kranj

1974

Mina JERAJ, Slovensko mladinsko gledališče Ljubljana

Danilo BENEDIČIČ, SNG Drama Ljubljana

Stane RAZTRESEN, Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica (posebna nagrada)

Srečko ŠPIK, AGRFT Ljubljana

Marjanca ČEBULJ, Amatersko gledališče Tone Čufar Jesenice

1975

Milena MUHIČ, SNG Drama Maribor

Nika JUVAN—KALAN, Mestno gledališče ljubljansko

Mojca RIBIČ, SNG Drama Ljubljana

Zlatko ŠUGMAN, Mestno gledališče ljubljansko

Stanislava BONISEGNA, AGRFT Ljubljana

Domen KONČAN, Prosvedno društvo Horjul

1976

Anica KUMER, Slovensko ljudsko gledališče Celje

Lojze ROZMAN, SNG Drama Ljubljana

Matjaž TURK, Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica

Marjan TROBEC, AGRFT Ljubljana

Mitja ŠIPEK, DPD Svoboda Mežica—Prevalje

1977

Stefka DROLČ, SNG Drama Ljubljana

Miranda CAHARIJA, Slovensko stalno gledališče Trst

Janez ERZEN, Mestno gledališče ljubljansko

Zvone AGREŽ, AGRFT Ljubljana

Drago RAZBORSEK, Šentjakobsko gledališče ljubljansko

1978

Pavla BRUNČKO, SNG Drama Maribor
Boris CAVAZZA, SNG Drama Ljubljana
Peter DOUGAN, Lutkovno gledališče
Ljubljana
Matjaž MODIC, AGRFT Ljubljana
Miran KENDA, Linhartov oder Radov-
ljica

1979

Maja ŠUGMAN, Mestno gledališče ljub-
ljansko
Dare VALIČ, SNG Drama Ljubljana
Silva ČUŠIN, AGRFT Ljubljana
Sonja PAVČIČ, Šentjakobsko gledališče
Ljubljana

1980

Teja GLAŽAR, Primorsko dramsko gle-
dališče Nova Gorica
Tone GOGALA, SNG Drama Ljubljana
Bine MATOH, AGRFT Ljubljana
Poldka ŠTIGLIC, Loški oder Skofja Loka
Cvetka VIDEČ, KUD Zarja Trbovlje
Tine OMAN, Prešernovo gledališče Kranj
Žirija in upravni odbor sklada sta se
tokrat odločila podeliti tri ljubiteljske
nagrade in posebno priznanje igralcem-
oblikovalcem predstave Petra Hacksa
Šuhu in leteča princesa: Mileni GRM,
Olgi GRAD, Niku GORŠIČU, Željku HR-
SU, Vladimirju JURCU, Sandiju PAVLI-
NU, Pavletu RAKOVCU, Majolki ŠUK-
LJE in Marinki ŠTERN, članom Slove-
nskega mladinskega gledališča Ljubljana.

1981

Anica VEBLE, SNG Drama Maribor
Zlata RODOŠEK, Slovensko stalno gleda-
lišče Trst

Ivo BAN, SNG Drama Ljubljana
Željko HRS, AGRFT Ljubljana
Neva KETIŠ, KUD Kobanci Kamnica-
Maribor
Jože VUNŠEK, Prešernovo gledališče
Kranj

1982

Marinka ŠTERN, Slovensko mladinsko
gledališče Ljubljana
Zvone AGREŽ, Slovensko ljudsko gleda-
lišče Celje
Saša PAVČEK, AGRFT Ljubljana
Bojan UMEK, AGRFT Ljubljana
Julka BEZJAK, Kulturnoprosvetno dru-
štvo Ivan Kaučič Ljutomer
Slava MAROŠEVIČ, Amatersko gledališ-
če Tone Čufar Jesenice

1983

Polona VETRIH, SNG Drama Ljubljana
Silvija KOBAL, Slovensko stalno gleda-
lišče Trst
Irena VARGA, AGRFT Ljubljana
Milan VODOPIVEC, AGRFT Ljubljana
Staša VOVK, DPD Svoboda Dušan Jereb
Novo mesto
Vili MAKUC, Dramatično društvo Idrija.

Za leto 1984 sta razpisani po dve na-
gradi Sklada Staneta Severja za poklic-
ne igralce v slovenskih dramskih gleda-
liščih, za študente AGRFT in za amate-
rske igralce v slovenskih ljubiteljskih gle-
daliških skupinah.

Janez Eržen

PLANINSKI MUZEJ V MOJSTRANI

Sredi poletja ob lepem sončnem popol-
dnevu, 5. avgusta 1984 ob 17. uri, so
vztrajni planinski muzealci-amaterji PD
Dovje-Mojstrana odprli in pokazali svo-
jo stalno razstavo Triglavске muzejske
zbirke v prenovljeni Jozlnovi hiši, na
koncu Mojstrane pred vstopom v dolino
Vrata. Več kot 2000 občanov in krajanov,
ljubiteljev izročila kulturne dediščine,

zavzetih prijateljev planinske narave, in
priložnostnih ter vztrajnih planincev,
vračajočih se s planinskih poti skozi
Aljaževo najlepšo dolino, ter občinski in
krajevni organi oblasti, organizacij ter
PZS so pozorno spremljali otvoritveno
svečanost pred prenovljeno stavbo.

Za Ločane ima dogodek dvojni pomen.
Fevdalizem je zemeljsko teritorialno